

Fokozzuk az ásványi nyersanyagok földtani kutatásának hatékonyságát

(Az 1981. március 18-i Tisztújító Közgyűlés megnyitója)

Dr. Dank Viktor

Tisztelt Küldött Közgyűlés!

A 133 esztendőes Magyarhoni Földtani Társulatunk legutóbb 1978 március 22-én tartotta Tisztújító Közgyűlését, mely egyúttal a korábbi 3 éves periódusokat tekintve utolsó volt. Mostantól kezdve ugyanis az ország gazdasági, politikai irányításához igazodva, más MTESZ tagegyesületekhez hasonlóan, mi is áttérünk az 5 esztendőes tisztújítási időszakra. Tesszük ezt azért, mert általános és nemzetgazdasági érdek, hogy a tudományos kutatómunkák, a társadalmi tevékenység jobban szolgálják a közösség ügyét, hamarabb érvényesüljön jótékony hatásuk és kevesebb áttételen keresztül az elméleti munka eredménye és a gyakorlatbavétel közötti idő lényegesen lerövidüljön. Ennek a törekvésnek ez a változás azonban csak formai megnyilatkozása. Tartalmi lényege az, hogy Egyesületünk még tervszerűbben segíthessen a lényeges, az országos feladatokra mozgósítani azokat a tartalékokat, melyek tagságunk, szakembereink tudásában, tapasztalataiban, tenniakarásában rejlnek.

Nagy szükség is van erre, mert legutóbbi Tisztújító Közgyűlésünk óta tovább nehezültek a világgazdasági feltételek, amelyek az eddiginél sokkal szigorúbb követelményeket támasztanak a gazdaságirányítás, a termelő munka, a tudományos kutatás és a műszaki fejlesztési tevékenység területein egyaránt.

A Társulat tagsága megleléssel vehette tudomásul a közzétett dokumentum alapján, hogy az MSZMP 1980. évi XII. Kongresszusán figyelembe vették azoknak az észrevételeknek, javaslatoknak a zömét, melyeket a Társulat a MTESZ-en keresztül terjesztett a Központi Bizottság elé, és melyekről az elmúlt évi közgyűlésünkön már tájékoztattam a társulat tagságát.

Ugyanez figyelhető meg a magyar népgazdaság VI. ötéves tervében is, amelyet 1980. december 18-án emelt törvényre az országgyűlés. A terv — többek között — előírja, hogy a tudományos kutatási és fejlesztési célok megvalósításában „elsőbbséget kell adni azoknak a kutatásoknak, amelyek természeti kincseink és nyersanyagaink hatékonyabb kiaknázását és ésszerű felhasználását, az energia jobb felhasználását . . .” segítik elő. A nyersanyagforrások intenzív kutatása, kiaknázása mellett feltételként, igényként, sőt immár rendezőelvként törvényerejűleg megjelenik az ésszerű felhasználás és az energiával való takarékoság igénye is. A beruházások területén is, a termelő beruházásokon belül előtérbe kell állítani a gazdaságos kivitelt növelő, a behozatalt hatékonyan csökkentő, és az anyag- és energia-megtakarítást eredményező fejlesztéseket. Az iparra vonatkozó fejezetnél a terv-törvény előírja, hogy: „folytatni kell a hazai ásványvagyon kutatását és feltárását, a szükségletek alakulásától, a rendelkezésre álló eszközöktől és a jövedelmezőségtől függően előkészítve és megindítva a művelést is”.

Az energiaforrások és a felhasználás szerkezetében az atomenergia hasznosításának megkezdésével, és a hazai szén fokozottabb felhasználásával el kell érni, hogy a szénhidrogének aránya az 1980. évi 64%-ról 1985-ig 56–60%-ra csökkenjen, és a meglévő, valamint két új bányauzem termelésbeállításával együtt 1985-ben 25–26 millió tonna szenet kell termelni.

A szénhidrogénkutatást a jelenlegi szinten tartva, és hatékonyságát fokozva, el kell érni, hogy a hazai kőolajtermelés az elért színvonalon maradjon, a földgáztermelés növekedjen. Erőművi célra a csekélyebb fűtőértékű gázokat kell felhasználni. Tovább kell folytatni a bauxit földtani kutatását, feltárását. A bányanyitásokat úgy kell ütemezni, hogy a növekvő timföldtermelés bauxit-ellátása megoldható legyen.

Szeretném itt megjegyezni – anélkül, hogy az ötéves tervet bírálni óhajtanám – és ránk váró feladatokként feltüntetni annak megváltoztatását, hogy a tervben nem esik szó a fekete- és színesércbányászat sorsáról, inkluzíve Recskről, hogy az építőipari fejlesztések taglalásánál a műszaki, technikai fejlesztés került csak felsorolásra, a nyersanyaggal való ellátottságról nincs szó, hogy a vízgazdálkodási fejezetben sem találunk földtani kutatásokra való utalást, úgyszintén a területfejlesztés és a környezetvédelem fejezeténél említés sincs a mérnökgeológiai tevékenységről. Ennek sokféle oka lehet, egy azonban mindenképpen ismert, mégpedig az, hogy jobban kellett volna hangsúlyoznunk, ismertetnünk ezen területeken való munkálkodásunkat, nagyobb publicitással eredményeinket.

A terv előírja a racionálisabb, egyszerűbb működésű, és főleg kevesebb létszámú szervezeti formákat. Ez a földtani vonalat erősen érintő törekvés már megnyilvánult a Nehézipari-, Könnyűipari-, Kohó- és Gépipari Minisztériumok Ipari Minisztériummá való összevonásában, egyesítésében. Tovább folyik az irányító szervek feladatmeghatározásában és létszámcsokkentésében. Nagyobb szerepet kaptak és kapnak a vállalatok, növekszik önállóságuk és felelőségük egyaránt. Célként került megfogalmazásra az ágazati rendszer, és főleg az összevonást követően az ágazati szemlélet megszüntetése, egységes rendszer-szemléletű irányítás az alapanyag-nyersanyagtermelés, feldolgozás- és felhasználás területén.

A feladat nem könnyű, mert annak megvalósítását írja elő, hogy a három nagy szektor között a megfelelő összhang, harmónia meglegyen. Ez nemcsak a gyors, korrekt és zavartalan információáramlást, hanem szavakban és tettekben is őszinte együttműködési készséget igényel, ill. feltételez, olyan vezetőkkel az élen, és szakemberekkel, akiknek elvárt tulajdonságait a VI. ötéves tervtörvény így fogalmazza meg: „az ipar gazdálkodó szerveinél javítani kell a tervezési, szervezési és vezetési tevékenységet. Ésszerűsíteni – lehetőleg csökkenteni – szükséges az irányító apparátust, egyúttal növelni a vezetők szaktudását, vezetőkészségét, aktivitását és a változások iránti fogékonyságát”.

Ezzel egyidejűleg biztosítani kell, hogy a többlet-hatékonyabban dolgozó munkájuknak megfelelően részesüljenek az anyagi javakból, és erőfeszítéseik az érdekeltségi rendszer és szabályozók szerint biztosítottan a népgazdasági érdekeket szolgálják.

Úgy tűnik, hogy most egy olyan új időszak kezdődik, amikor a tudományos-, műszaki munkát a társadalom, a közvélemény ismét jelentőségének megfelelően ítéli meg és ismeri el.

A társadalmunk, népgazdaságunk elé tűzött célok határozott irányt szabnak a Magyarhoni Földtani Társulat tevékenységének is. Társulatunk vezető-

segének törekvése változatlan: a legfontosabb, és népgazdasági szempontból szükséges témakörökre koncentrálni.

Ezeknek megismerése pedig széles alapokra helyezetten megtörtént. Az elmúlt év során a Központi Földtani Hivatal és a Nehézipari Minisztérium vezetői, a Magyar Állami Földtani Intézet, a Magyarhoni Földtani Társulat vezető-képviselétével karöltve a területi szervezetek rendezésében, sorra látogatta az északnyugat-magyarországi (Salgótarján), közép-dunántúli (Veszprém), déldunántúli (Pécs), északkelet-magyarországi (Miskolc), dél-alföldi (Szeged) működési területeket, ahol a helyi párt- és társadalmi vezetők és képviselőik, a helyi akadémiai szakbizottságok, és esetenként egyetemek tisztségviselőivel igen sokrétű hasznos és tanulságos eszmecsere folyt a területi igények, feladatok, lehetőségek és az elméleti és gyakorlati kutatások összehangolása, intenzifikálása tárgykörében.

Ezek az összejövetelek az államhatalom hatósági szervei, a tudomány és az önkéntes társadalmi egyesületbe tömörült szakemberek találkozási igen jól demonstrálták ezen szervek összehangolt működését a regionális területi szervezetekkel való kooperációját, és a helyi párt és tanácsi szervek igen korrekttájékoztatókat adtak igényeiket illetően, és jól aláírták, kiegészítették a hazai földtani kutatásokról szóló KFH elnöki beszámolókat. A területi programok, és ezek alapján az országos teendők világosan meghatározhatókká váltak. Kialakításra kerültek azok a súlyponti témakörök, melyek leginkább szolgálják országos feladatainkat. A megvalósítás a budapesti és a területi szervezeteknél folyó munkákban történik, a szakmai szakosztályok előadásai, egyéb nemzetközi-, országos-, területi rendezvények keretein belül.

Tisztelt közgyűlés !

Az elmúlt triennium társulati tevékenységét vizsgálva, megállapítható, hogy azok jól szolgálták a hazai földtan ügyét és képviselétét, szervesen illeszkedtek a népgazdasági célkitűzésekhez. Ez tükröződik azokból a beszámolókból, amelyeket a tematikus szakosztályok, és a területi szervek vezetőség-választó gyűléseire készítettek. Erről tudok beszámolni én is, mint a MTESZ országos elnökségének tagja, a MFT ottani szerepléséről, az ott kapott megbízások teljesítéséről. A korábbihoz képest jelentősen szorosabbá és aktívabbá vált a társulat kapcsolata a Központi Földtani Hivatallal, és ez évben is közös rendezésben kerül sor áprilisban az országos kutatási ankét megrendezésére. Jelentős munkát végzett a Társulat a *XXVI. Párizs-i Geológiai Kongresszus* szervezésében, és erejéhez képest maximális segítséget nyújtott a kiutazási lehetőségek bővítéséhez. Megszervezte és sikeresen lebonyolította a bejelentett előadások hazai zsűrizését, előadóülések keretein belül. Párizsi előadásaink jól sikerültek, kedvező fogadtatásban részesültek, amit leginkább a résztvevők száma bizonyít (köztudottan a nemzetközi rendezvényeken a ki-bejárás előadások alatt is lehetséges), és megerősít az érdeklődő hozzászólók aránya is. A magyar földtan hivatalos képviselétében az MTA, KFH mellett a MFT is szerepet kapott, és szavazati joggal résztvehetett a nemzetközi geológus-közélet alakításában. Nem kis jelentőségű tény, hogy a *Nemzetközi Neogén Kongresszus* rendezési jogát 1985-re Magyarország kapta.

Igen jó és aktív kapcsolat alakult ki az MTA újonnan megszervezett Földtani Bizottságával, melynek titkára a MFT főtítkára és tagjai sorába választotta a társulat elnökét is. Részletes megvitatásra került, az ország természeti

kincseinek, ásványi nyersanyagainak felméréséről készült KFH anyag, majd OMF B tanulmány, a társulat elnöke volt az MTA elnöksége által vezetett vitaülés e tárgyú anyagának egyik opponense. Az 1981. évi MTA Közgyűlés felkért előadói között találunk több aktív MFT-i tisztségviselőt.

Hatékony volt az együttműködés a Magyar Állami Földtani Intézettel, a hazai legnagyobb geo-bázissal, annak vezetőségével, munkatársaival. Komoly munka folyt itt az országos főirány koordinálása, irányítása és az iparágakkal való konkrét együttműködés területén.

Megemlíthetem a gyümölcsöző együttműködést a Műszaki- és Tudományegyetemekkel, mely intézmények vezetői között számos társulati vezetőt, választmányi tagot, aktív funkcionáriust találunk. A társegyesületekkel, elsősorban a Magyar Geofizikusok Egyesületével, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesülettel, kapcsolatainkat a sikeres közös rendezvények fémjelzik, melyek a problémakörök többoldalú megközelítésén kívül a cselekvési programokban meghatározott együttműködési feladataink végrehajtását is jelentik.

Nem óhajtom a felsorolást teljessé tenni, de megnyitóm írása közben döbentem rá, hogy ma már mennyire összefonódnak az intézmények-szervezetek és az egyének munkái is mennyire szervesen összekapcsolódnak. Hagyni kell ezt erősödni, és nem szükséges folyton szabályozni és beleavatkozni! Példának említem azt a konkrét esetet, ha egy vidéki MTA szakbizottsági elnök akadémikus, a helyi bányaiipari, kutatásgeológiai tudományos szakos problémák feltárásához, megoldásához segítségül hívja a MFT területi szervezetét, melynek elnöke a bányavállalat igazgatója (aki geológus), és együtt szervezik meg a regionális területi műszaki napokra azt a tudományos-műszaki előadásorozatot, melyen az előadások egy része a tárgykört érintő tematikus szakosztályok működés-területét öleli fel, más részében társegyesületek előadói szerepelnek, a helyi MTESZ szervezet székháza ad otthont a rendezvényeknek, a KFH elnöke, IpM államtitkár, vagy a MFT elnöke nyitja meg az ülést, miután a helyi tanács, vagy PB képviselője üdvözölte az összejevetelt, akkor előttünk áll az a modell, mely az elmúlt trienniumban ismételtlen megvalósult, és mely kívánatos forma és módszer a jövőben is. Van-e értelme elemezni és firtatni azt, hogy adott esetben az előadó akadémikus az MTA-t, tárgykörének tematikus szakosztályát (amelynek esetleg elnöke), a helyi területi szervezetet vagy a várost (ahol mondjuk népfőnöki elnök), vagy netalán a KFH-t képviseli amennyiben annak elnöke? Vagy ki, hová kontemplálja a súlypontot akkor, ha pl. az iparági igényeknek és kérésnek megfelelően a magfúrásokkal foglalkozó anket szervezőbizottságának vezetője az MTA X. osztályának elnöke, titkára a KFH egyik főtisztviselője, előadói az OKGT, SZKFI, MÁFI stb. tagok munkahelyek szerint, de tisztségviselői vagy tagjai a budapesti, dél-alföldi területi szervezetnek a rétegtani, általános földtani szakmai-osztályoknak, vagy a társulat választmányának, elnökségének; és az egész rendezvénynek otthont ad a szolnoki kőolajkutató és termelő vállalat együttese az OKGT Bányászati Igazgatóságának patronálásával az OMBKE Kőolaj- Földgáz- és Víz-Szakosztályának és is ezisze alatt?! Ugyanazon előadók elkülöníthetők munkahelyük, lakóhelyük, MTA-ban, társadalmi-társulati szervezetekben betöltött funkciójuk, szakterületük stb. szerint. Ennek azonban adott esetben a tevékenység folyamatában vajmi kevés jelentősége van! Ugyanez vonatkozik majd a közeljövőben a KFH, MFT közös rendezésében sorrakerülő Országos Kutatási Anketra is. Lényeg, hogy előbbre vigye a földtan-, a bányászat-, az ország ügyét!

Tisztelt közgyűlés!

Munkánk hatékonyságának növelése érdekében figyelembe kell venni azokat a jelenségeket, tendenciákat, melyeket kiolvashatunk a szakmai szakosztályok, ill. a területi szervezetek titkárainak beszámolóiból. Néhányat ebből a teljesség igénye nélkül:

- Örvedetes, amit a Budapesti Területi Szervezet anyagában olvashattam, ill. hallhattam, hogy a szervezet immáron nemcsak egy adminisztratív egység, hanem rendezvényeivel a szakmai közönséget is vonzó szervezet jött létre. Nem mondható ez el a titkári beszámoló azon részéről, mely megállapítja, hogy az elidegenedés szakmai-társadalmi terveinket is fenyegeti. A 770 főt számláló szervezet előadásain a részvétel maximuma a 75 fő (10%) volt, és a vezetőségválasztáson 31 fő (4%) volt jelen, ami a lehetséges küldöttekre vetítve (77 fő) sem éri el az 50%-ot.
- Az Alföldi Területi Szervezetnél viszont 33%-os volt az előadásokon való részvétel, és itt inkább anyagi jellegű gondokról olvashatunk a tanulmányi kirándulások fedezetét illetően.
- A Déldunántúli Területi Szervezet szintén értékes munkát végzett, és a titkári beszámoló megállapítja, hogy nyilvánvalóvá vált, hogy az ipari szakemberek is képesek tudományos értékű munkára. Hát persze, hogy képesek, és nem kell szerénykedni vagy ezt a tényt különösen tekinteni! Az elmélet és a gyakorlat szervesen összefonódó egység a mi szakmánkban. Igen örvedetes a közép-dunántúli szervezettel közösen rendezett ankét.
- Nagyon jelentős eredményekről, mozgalmas és az ipari háttérhez kapcsolódó tevékenységről számolnak be az észak-magyarországiak az elmúlt trienniumról szóló értékelésükben.
- A szakmai szakosztályok titkári beszámolóí szintén igen pezsgő társulati életéről számolnak be, jó nemzetközi és társegyesületi szakosztályi kapcsolatokat említenek. Munkájuk közelebb került a konkrét ipari munkához, a gyakorlati témák mind sűrűbben találhatók a teljesített programokban, és van eset, hogy a kutatások újjászervezésének igényét is kimondják, ha szükséges.

Mindent összevetve, előre léptünk az elmúlt trienniumban társulati-életi szervezeti vonatkozásban az életmégkövetelte módon és mértékben.

Ez az előrelépés konkrét földtani kutatási eredményekben is megmutatkozik, mind a tudományos megismerés, mind a tonnák, köbméterek területén. Nem részletezem az elmúlt három év földtani-gazdasági eredményeit, hiszen erre majd a KFH—MFT rendezésében április második felében sorra kerülő Országos Kutatási Ankét lesz hivatott.

Megemlíthetem azonban, hogy a földtani kutatás témakörében elért gyakorlati, gazdasági eredmények nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy az ország vezetői az elért eredmények megszilárdítását tűzhették ki célul az egyre romló közgazdasági milióban. Csak az energiaellátás területét nézve megállapítható, hogy nemcsak az elmúlt 3 évben, de visszamenőleg 2 évtizeden keresztül energiaellátásunkat a nagyfokú biztonság jellemezte. Számos, minket körülvevő országban energia, áram, közlekedési, oktatási stb. korlátozásokra került sor energiaellátási nehézségek miatt. Nálunk ez ismeretlen volt, és gazdaságunk fejlesztését és életszínvonal-politikánk alakulását jelenleg sem korlátozza ener-

giahány. Igen fontos, hogy a jövőben ezt a biztonságot fenntarthassuk, és ebben nem kis részt kap a hazai földtani tevékenység, és ezen belül a geológiai tudományos munka. Általában a társulatnak és a MTESZ-nek is nagyobb szerepet kellene vállalnia a természettudományi közműveltség javításában. Szélesebb körben kell tudatosítani azt a geo-tudományi és természettudományi tevékenységet, amelynek eredményei nagyban hozzájárulnak gazdasági egyensúlyunk helyreállításáért vívott kemény küzdelmünk sikeréhez.

A tudományos társulatok, egyesületek a MTESZ fórumain, és azon keresztül az elmúlt évek folyamán számos olyan lényegbevágó és életünket meghatározó országos jelentőségű döntés előkészítésében fejthették ki a tudományos-, műszaki-, agrárértelmiségi véleményüket, állásfoglalásukat, mint a tudomány-politika kérdésében, az MSZMP XII. Kongresszus irányelveivel, a VI. ötéves tervvel kapcsolatban. Résztvettünk ilymódon az ásványi nyersanyagok kutatása—feltárása—bányászata—hasznosítása témakör értékelő vitájában, és véleményeztünk OMFB, MTA teamek által készített anyagokat.

A társulat már régen kilépett a befelé forduló tudósok szűk érdeklődésű csoportján, de túllépett a tudományos egyesület csak szakmai és kiragadottan saját szakterületi szempontból történő megítélések és véleményalkotások korszakán. Ma a társulat a földtant művelők rétegeit legszélesebben összefogó tudományos-szakmai egyesületként feltárja lehetőségeit a népgazdaság érdekeinek szolgálatára, mozgósítja tagságát a prominens tennivalók elvégzésére, kritikai javaslatokat ad a vezetés számára, résztvesz a döntéshozókészítésben, emellett természetesen végzi a tudományfejlesztés-, érdekvédelem-, publikáció-, oktatás-, nevelés-, ipari-, társegyesületi kapcsolatok területén folyamatosan jelentkező igényeknek megfelelő feladatait.

Röviden ismertetném a MFT-s MGE-nek közös álláspontját, amely a MTESZ által rendezett vitafórumon került kifejezésre az MSZMP XII. Kongresszusának irányelveivel kapcsolatosan:

A hetvenes években bekövetkezett, és főleg az ásványi nyersanyagokat — elsősorban az energiahordozókat — érintő világgazdasági változások kedvezőtlen hatásának kivédése komoly feladatot ró népgazdaságunkra. Az utóbbi évek tapasztalata azt mutatja, hogy a kedvezőtlen tendenciákat legkönnyebben, a legkorszerűbb technológiával rendelkező országok képesek ellensúlyozni. A népgazdaság technológiai nézőpontok szerint történő vizsgálata nem tartozik egyesületeink hatáskörébe, az ásványi nyersanyag helyzettel kapcsolatos feladatok viszont igen. A kongresszusi irányelvek és az ország vezetése által kijelölt teendők ismeretében a feladatok a földtudományok területére lebonthatóak, a gyakorlattal olyan szorosan összefüggő társadalmi és tudományos munka szintjére. Három fő feladatot tűztünk ki magunk elé.

Az első: a népgazdaság hosszabb távú céljainak legfontosabbikával, a népgazdaság egyensúlyának helyreállításával kapcsolatos. Megítélésünk szerint az ország ásványkincs-vagyonának értékelésekor is érvényesíteni kell a világpiaci érték- vagy árarányokat. Ez az átértékelés — a világpiaci arányok és tendenciák függvényében — helyes értékítéletet biztosít egy-egy nyersanyag-fajta kutatásának és bányászatának jelenét és jövőjét illetően. Egyben számraően is kifejezésre kell juttatni azt az egyesületeink cselekvési programjában is megfogalmazott gondolatot, hogy Magyarország számára a kedvezőtlen világgazdasági változások nyomán valamennyi, hazai földből bányászható nyersanyagot magasra kell értékelni. Ez az értékelés kell képezze alapját minden további gazdasági megítélésnek figyelembe véve azt, hogy a hazai terme-

lés és az igények közötti különbség beszerzése csak többnyire kemény-valutás import útján lehetséges.

Másodsor: a nyersanyaggal való ellátottság jövőjét illetően, a világgazdasági tendenciák figyelembe vételével kiemelten kell foglalkozni az egyes ásványi nyersanyagfajták prognózisának kérdésével. Ebből a felismerésből kiindulva a MFT a MGE-tel közösen a szakági főhatóságokkal — Központi Földtani Hivatal, MTA, OMFB — és a társegyesületekkel közösen szervezett nagyrendezvényt tart, amelynek központi témája az ásványi nyersanyag prognózis lesz. Ennek keretében kicseréljük a témában összegyűjtött ismereteket és komplexen vizsgáljuk ezeket, a népgazdasági igényekkel és lehetőségekkel együtt.

Harmadsor: a népgazdaság egyensúlyának helyreállításában nagyon komoly szerepet kapott a takarékoság. Ennek ésszerű megvalósítása az egyébként is rendkívül költséges, beruházásigényes ásványi nyersanyagkutatási termelési ágazatokban abban az esetben biztosítható, ha a kutatás-termelés-bányászat-felhasználás folyamat során, rendszerszemléleti modellben összefoglalva vizsgáljuk. Ennek a vizsgálatnak ki kell terjedni a kutatás és az annak eredményességét elősegítő új módszerek és eljárások megvalósíthatóságára, ami egyben azt is jelenti, hogy a nagy pénzüsségeket igénylő kutatás megalapozottabbá és a tevékenység takarékosabbá válik és így jobban megismerhetik a korszerű kitermelési módok alkalmazásának szükségességét és lehetőségét, de szükség van a felhasználói oldal, elsősorban igény- és technológia központú elemzésére is.

Ezeket a kiemelt tevékenységeken túlmenően, egyesületeink a MTESZ-ben tömörült társegyesületek összefogásával és közös munkájával, több olyan közös feladatot is megfogalmaztak, amelyeket működési területükön a tudományos kapacitások figyelembe vételével megoldhatunk.

Az irányelvek azon részéről, melyben a földtani kutatás további folytatását állapítja meg: „folytatni kell a geológiai kutatást”. A következőket kívánjuk hozzátenni, itt helyesebbnek véljük egy olyan kifejezés alkalmazását, amely a folytatást magasabb szinten és hatékonyabban, esetleg több anyagi erővel írná elő, pl. fokozni, vagy intenzívebben folytatni kell. Ne feledjük: a kutatás területén minden egyes forintnyi ráfordítás a jelenlegi árszínvonalon 10 forintnyi megtérülést eredményez az országnak.

Amit a műszaki tudományok területén a műszaki fejlesztési koncepció fogalma takar, azt a földtan vonalán talán a földtani modell, kialakításának, továbbfejlesztésének folyamata jelenti szintén koncepció jelleggel. A műszaki koncepció szerinti műszaki fejlesztések megvalósulása igen lényeges, alapvető feltétele műszaki fejlődésünknek, termékeink versenyképességének. A műszaki szakemberek ezért rendkívül körültekintően fogalmazzák meg a célt a tennivalókat és a célhoz vezető utat, és igen komolyan odafigyelnek a megvalósításra. Persze hozzá kell tennem, hogy rendelkezésükre áll értékelési és ösztönzési rendszer. Földtani modell szempontjából nézve ugyanezt, megállapíthatjuk, hogy rendkívül sokféle elgondolás, vázlat, ábra folyamat, magyarázat, vizsgálati eredmény lát napvilágot irodalmunkban és ezek sokszor ellentmondások is, de legalábbis nem kapcsolhatók egymáshoz. Ha azt mondjuk, hogy nem baj, hiszen az ellentétek harcából fakad a fejlődés, akkor tulajdonképpen nem is vettük komolyan ezt a problémát. Minél távolabb születik egy ilyen mű a felelősségteljes gyakorlati munkától, annál több benne a gondolati elem és a kompiláció. Ez nem baj addig, amíg a konkrét gyakorlati munka alapjául

szolgált modell kiválasztására nem kerül sor. Akkor döbbsen rá a kutató a használható (számára használható) modellek csekély arányára. Minden elgondolás, elképzelés, hipotézis tartalmazhat valami hasznosat, használhatót. En a sok modellből, és a sokféle modellből a használható részek kiválasztása és összeötvözése területén látok hiányosságot, összehangolatlanságot. Nincsenek hivatalosan elfogadott ilyen értelemben vett „műszaki fejlesztési” koncepciók, amihez igazodnának a többi munkák és ami a hivatalos bázisa lenne a ráépülő ténykedéseknek. Minthogy az újszerű kamerális munkáknak egyre nagyobb jelentőségük lesz a jövőben, lényeges, hogy célraorientáltan a gyakorlat fogalmazná meg, milyen kutatásokra van szükség, és így az eredmények felhasználása is biztosítva lenne. A másik oldala ennek a kérdésnek az, hogy a földtani tudományos tevékenység eredményességének mérése mindmáig nincs megoldva, ennek megfelelően az érdekeltségi, a jutalmazási szisztéma sem alakulhatott ki arányosan és méltányosan alkalmazható módon. Nagyon örvendetes, hogy éppen az MTA Földtani Bizottságának keretén belül ilyen felmérési törekvés megindult. Az elmondottak alátámasztására megemlíthetem, hogy a nehezen megszűletett és a ma legjobbnak tekinthető földtani jutalmazási lehetőség, az 5 Mt-nál nagyobb készleteket felfedezőik számára, egyszer kifizethető maximális összege is alatta marad a hasonló nagyságú előfordulás egy évre eső termelési prémiumához viszonyítva. Ez is nagy haladás azonban a korábbiakhoz viszonyítva és ismeretes, hogy a tudományos kutatások kvantitatív értékelésére való törekvés világszerte elterjedt, de mindmáig nem megoldott téma. A tudománymetria (scientometrics, szcientometria, naukometrija) mint új módszer igen népszerűvé vált és örvendetes, hogy nálunk is megindult az a munka, mely a tudományos teljesítmények, eredmények konkrét mérhető értékelését célozza. A naturális mutatók mint egyedüli mértékrendek hegemoniája remélhetőleg megszűnik és ezzel megnyílik a lehetőség a differenciált értékelésre és az ehhez kapcsolódó anyagi javak racionális elosztásának megvalósítására. A MTESZ igen komolyan foglalkozott a műszaki- és természettudományi értelmiség társadalmi devalválójával és rámutatott e tendencia folytatódásának beláthatatlan veszélyeire éppen a termékváltás, innováció fokozott igényének nemzetközileg érvényes időszakában. Eredményes volt ez a tevékenység, reagált rá a Munkaügyi Minisztérium és a tárca javaslatainak megvitatása a közeljövő feladata.

Remélhetőleg kedvező fejlődési tendenciát hoz az ásványi nyersanyag-kutatók és bányászatuk számára az a rendszerszemléletű szervezési irányzat, mely tényként az 1981-ben létrehozott Ipari Minisztérium és azzal kapcsolatos döntések végrehajtásában realizálódik. Számunkra ez azért lesz feltétlenül hasznos, mert a nyersanyagtermelő (alapanyagtermelő, ásványi nyersanyagtermelő) ágazatok nemcsak a világpiacon, de a mi kisebb méreteinkben is számos vonatkozásban kedvezőtlenebb helyzetben voltak (vannak) a feldolgozást és hasznosítást végző ágazatokkal szemben.

Tapasztalható volt ez a világ olajiparában, amikor a nagy kőolajkincessel rendelkező országok meg akarták szüntetni 1973-tól a nyersanyagexportáló országok megszokott kizsákmányoltsági helyzetét a feldolgozási és hasznosítási szektorokkal szemben, mely szektorok az adott esetben a fejlett tőkés országokban voltak helyileg, és hogy hogyan reagáltak erre a törekvésre, arra az egyre dráguló világ és fokozódó infláció a dokumentum.

Matematikailag ugyanígy teljesen világos, hogy ha a nyersanyagkutatás, termelés ágazata a rendszerben szorosan kapcsolódik a feldolgozás és az a felhasználás

nálás ágazataihoz, akkor ezek kapacitás-, technológia-, beruházás fejlesztés vonatkozásában is azonos, vagy közel azonos fejlettségűnek, teljesítőképességűnek kell lenni. Ha nem az, akkor azzá kell fejleszteni, ez pedig azt jelenti, hogy differenciált fejlesztést kell megvalósítani és, hogy a rendszer optimuma nem fog egybeesni az egyes ágazatok optimaival. Hazai helyzetünket vizsgálva megállapítható, hogy ha következetesen végrehajtásra kerül a rendszerközelítési eljárások megvalósítása, az csak használni fog a földtani kutatásoknak, hiszen azok egy-két kivételtől eltekintve, nagyobb mértékű fejlesztésre szorulnak mint a többi szektor. Nem lesz itthon sem egy sima egyszerű folyamat ennek a felismert és igazolt szükségszerűségnek a megvalósítása.

Tisztelt közgyűlés!

Végezetül néhány gondolatot a választásról, a tisztújításról. Tekintettel arra, hogy ez alkalommal nem 3, hanem 5 évre választunk tisztségviselőket, szeretném ismét kihangsúlyozni, hogy ezek a társadalmi tisztségek tulajdonképpen a köz szolgálatát jelentik és viselőjüktől jelentős áldozattal, aktivitással, nem egyszer harcos kiállással vagy népszerűtlen feladatok végrehajtását igénylik. Éppen ezért tisztelettel javaslom a közgyűlés küldötteinek, hogy olyan tisztikart válasszanak, akiknek az eddigi tettei és magatartás megnyilvánulásai biztosítékot, fedezetet nyújtanak arra, hogy várhatóan 5 éven keresztül aktívan munkálkodnak majd a Társulat felvirágoztatásán a tágabb közönség szolgálatában, feladataink megvalósításán.

Társulatunk alapvető feladata változatlanul az, hogy segítse, előmozdítsa az országos tervek, a VI. ötéves terv földtani célkitűzéseinek megvalósítását a maga sajátos tudományos, társadalmi eszközeivel és módszereivel.

Komoly tennivalók hárulnak a társulati tagságra a tudományos eredmények mielőbbi és egyre hatékonyabb gyakorlati alkalmazása területén, elsősorban az alapvető ásványi nyersanyagkincsek felfedezése és mielőbbi művelésbevétele érdekében.

Továbbra is szoros és folyamatos együttműködést kell kialakítanunk az állami irányító szervekkel a Központi Földtani Hivatallal, az Ipari Minisztériummal, továbbá a szénhidrogén-, kőszén-, bauxit-, érc-, ásvány-, építőanyagok-, vizkutatásokat és termelést végző szervekkel, intézményekkel, vállalatokkal.

Az állami szervek hivatalos irányvonalának megfelelően társulatunk munkájában folytatni kell a decentralizálási folyamatot, biztosítani az élők munkáinak során megállapíthatóan súlyponti feladatok kiemelését és az erőknél ezek megvalósítására koncentrációját.

Intenzifikálni kell a fiataloknak és a nőknek az egyesületi életbe való bekapcsolását, javítani kell a technikumok és szakközépiskolák, valamint egyetemek hallgatóinak körében végzett munkánkat.

Javítani, erősíteni kell a kapcsolatokat más országok földtani szervezeteivel, és elsősorban mozgósítani kell erőnket az 1985-ben megrendelésre kerülő Nemzetközi Neogén Kongresszus sikeres lebonyolítása érdekében.

Tisztelt közgyűlés!

Engedjék meg, hogy a leköszönő tisztségviselők nevében megköszönjem valamennyi, közösségünkben dolgozó társulati tagnak munkáját, a szakmai

szakosztályok, a területi szervek, a választmány, az elnökség és valamennyi bizottság tagjainak, tisztikarának aktivitását, mellyel lehetővé tették, hogy az érintett eredményeket elértük, melyekről bővebbet a főtítkári beszámolóból hallanak majd.

Szeretném megköszönni a MTESZ mindenkor érezhető és igénybevehető támogatását az ÖMFB, az MTA velünk kapcsolatban volt intézményeinek, tagjainak segítségét, a KFH, NIM, OT, Művelődési M., MÁFI, MÁELGI hatóság támogatását és együttműködését, a kőolaj-, kőszén-, urán-, bauxit-, színesérc-, építőanyag-, víz-kutatás és bányászat trösztjeit, vállalatait, segítőkészségét és anyagi támogatását is nagyrendezvényeink, területi szervezeteink életének sikeres előmozdításáért.

Megköszönöm közvetlen és sok viharban edzett munkatársaimnak az önzetlen, baráti együttműködést: Dr. TURI ISTVÁNNÉ MTESZ főtítkárhelyettesnek, Dr. SZÉKINÉ DR. FUX VILMA, Dr. ALFÖLDI László társelnöknek, Dr. HÁMOR Géza főtítkárnak, Dr. BÉRCZI István titkárnak, Dr. FORBÁTH LÁSZLÓNÉ MTESZ szervezőtitkárnak. Egyúttal kérem Dr. JÉKI László MTESZ új főtítkárhelyettesét, hogy támogassa a most megválasztott új tisztikart. Köszönöm figyelmüket.